

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Інститут економіки та менеджменту
Кафедра економічної теорії

Наталія Бобох

ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

для студентів напряму підготовки «**Менеджмент**»

денної форми навчання

Луцьк 2013

УДК 334.01 (072)

ББК 65.291я73-9
М 54; Т 33

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 5 від 20 лютого 2013 р.).

Рецензенти: **Стрішенець О. М.** – д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Бобох Н.М.

М-54; Т-33 Теорія організації: методичні вказівки до семінарських занять / Наталія Миколаївна Бобох. – Луцьк : Вид-во «Вежа», 2013. – 24 с.

Методичні вказівки розроблені з метою надання допомоги студентам в організації роботи по підготовці до семінарських занять. Вони містять перелік питань, які виносяться на семінарські заняття, ключові терміни кожної теми, питання для самоконтролю і підсумкового контролю та список рекомендованої літератури.

Рекомендовано студентам 3 курсу напряму підготовки «Менеджмент»

УДК 334.01 (072)
ББК 65.291я73-9

© Бобох Н.М., 2013
© Східноєвропейський національний університету імені Лесі Українки, 2013

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Загальні вимоги до підготовки до семінарських занять.....	4
2. Завдання на семінарські заняття.....	5
Семінарське заняття 1 «Теорія організації як наука».....	5
Семінарське заняття 2 «Загальна характеристика організації».....	6
Семінарське заняття 3 «Організація як система», «Організація як процес».....	8
Семінарське заняття 4 «Теоретичні засади організації як об'єкта управління».....	10
Семінарське заняття 5 «Структура організації як чинник забезпечення її ефективності».....	12
Семінарське заняття 6 «Організаційне проектування».....	13
Семінарське заняття 7 «Комунікації в організаціях».....	14
Семінарське заняття 8 «Організаційна культура».....	15
Семінарське заняття 9 «Інформаційно-аналітичні технології в організації», «Ефективність діяльності організації: економічні та соціальні аспекти».....	17
3. Питання для підсумкового контролю.....	19
4. Оцінювання.....	21
5. Основна рекомендована література.....	23

Вступ

Теорія організації є важливою теоретичною дисципліною для студентів напряму підготовки «менеджмент», яка дозволяє сформувати цілісне бачення функціонування організації як економічного суб'єкта та її взаємодії із зовнішнім середовищем. Предметом дисципліни є закономірності та проблеми розвитку процесів, що протікають в організаційних системах, а також організаційні відносини між людьми в процесі їх спільної діяльності, що виникають при створенні, функціонуванні, реорганізації та припиненні діяльності організацій.

Вивчення дисципліни „Теорія організації” для студентів напряму підготовки «менеджмент» передбачає 18 годин семінарських занять.

1. Загальні вимоги до підготовки до семінарських занять

Підготовка до семінарських занять полягає в опрацюванні студентом перелічених тем відповідно до визначеного плану та передбачає використання конспекту лекцій і рекомендованої літератури. Під час підготовки до семінару студент має розглянути ключові поняття й використати їх при розгляді відповідного питання. З метою кращого закріплення матеріалу необхідно опрацювати питання для самоконтролю й продумати аргументовану відповідь на запропоновані теми для обговорення. У випадку виникнення труднощів студент може звернутися за консультацією до викладача.

2. Завдання на семінарські заняття

Змістовий модуль 1. Загальна теорія організації

Семінарське заняття № 1 **ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК НАУКА**

План

1. Теорія організації як наука: об'єкт, предмет та завдання.
2. Місце теорії організації в системі наукових знань.
3. Методи та функції теорії організації.
4. Еволюція поглядів на організацію.
5. Основоположні ідеї теорії організації. Основні наукові школи.
 1. Ф. Тейлор і наукові основи теорії організації.
 2. Принципи організації А. Файоля.
 3. Бюрократія М. Вебера.
 4. Е. Мейо і хоторнський експеримент.
 5. Барнард і цілеспрямовані організації.
 6. Д. Макгрегор і теорія Х-У.
 7. А. Чандлер, Дж. Томсон, П. Лоуренс, Дж. Лорш і дослідження впливу зовнішнього середовища на організацію.
 8. Дж. Марч, Г. Саймон і модель «смітника».

Основні поняття та терміни:

Теорія організації, організація як відкрита система, організація як закрита система, раціоналістичний напрям теорії організації, поведінковий напрям теорії організації, наукове управління, принципи наукового управління Ф. Тейлора, розподіл праці, функціональне керівництво, завдання-інструкції, мотивація, принципи організації А. Файоля, місток «Файоля», бюрократія Вебера, хоторнський ефект, цілеспрямовані організації Ч. Барнарда, теорія Х-У Д. Макгрегора, модель «смітника», ситуативний підхід до організації, «самонавчальні» організації, класична модуль теорії організації, бюрократична модуль теорії організації, неокласична модель теорії організації, інституційна модель теорії організації, партисипативне управління, системна модуль теорії організації.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає роль організації в розвитку суспільства?
2. Назвіть об'єкт і предмет теорії організації.
3. Що таке «місток» Файоля?
4. Які висновки дозволили зробити Е. Мейо результати проведення Хоторнських експериментів?
5. Що таке «цілеспрямовані» організації Ч. Барнарда?
6. Охарактеризуйте теорію Х-УД. Макгрегора.
7. Який зміст моделі «смітника» Р. Сайерта?
8. Охарактеризуйте напрямки сучасної теорії організації.

9. Які основні положення класичної моделі теорії організації?
10. У чому полягає неокласична модель теорії організації?
11. Назвіть характерні риси інституційної моделі теорії організації.

Теми доповідей:

1. Основні моделі теорії організації.
2. Вклад вітчизняних вчених в розвиток теорії організації.
3. Основні положення теорії людських відносин.
4. Основні ідеї і положення тектології А. Богданова.
5. Сучасні напрями теоретичних розробок в області організації і управління.

Література:

1. Арутюнова Л. М. Теория организации : учебное пособие / Л. М. Арутюнова, Е. В. Пирогова. – Ульяновск : УлГТУ, 2007. – 110 с.
2. Латфуллин Г. Р., Райченко А. В. Теория организации: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2004. — 395 с.
3. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. - 319с.
4. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.— 6-е изд, перераб.— М.: ИНФРА-М, 2007.— 797 с.
5. Новичков Н.В. Теория организации: Учебник. - М.: ГУУ, 2007. - 206 с.

Семінарське заняття № 2

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ

План

1. Підходи до визначення організації як універсальної категорії.
2. Загальні властивості організації.
3. Принципи функціонування організацій.
 - 3.1. Загальні принципи.
 - 3.2. Часткові і ситуативні принципи організації.
4. Система законів організації:
 - 4.1. Загальні закони:
 - 4.1.1. Особливості дії закону синергії.
 - 4.1.2. Закон самозбереження і закон врахування потреб системи.
 - 4.2. Часткові закони.
 - 4.3. Специфічні закони організації.

Основні поняття та терміни:

Організація як явище, організація як процес, ієрархія, горизонтальний поділ праці, вертикальний поділ праці, інгресивність, егресивність, емерджентність, принципи функціонування організацій, загальні принципи функціонування організацій, часткові принципи організації, ситуативні

принципи організації, принцип зворотного зв'язку, принцип прямого зв'язку, принцип змагальності, принцип відповідності цілей і ресурсів, принцип відповідності ефективності виробництва та економічності, принцип ритмічності, принцип синхронізації, принцип відповідності розпорядництва та підпорядкування, принцип оптимального поєднання централізації та децентралізації, закони організації, загальні закони організації, закон синергії, закон розвитку, закон самозбереження, закон врахування потреб системи, часткові закони організації, закон безперервності, ритмічності в русі виробничих фондів, закон змагальності кадрів управління, специфічні закони організації, закон впорядкованості, закон інформованості, закон єдності аналізу і синтезу, закон пропорційності і композиції, закон диференціації і універсалізації функцій, закон своєрідності, закон соціальної гармонії, закон оптимального завантаження, закон ефективного сприйняття і запам'ятовування інформації, закон дохідливості інформації.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «організація».
2. Які є підходи до розуміння організації?
3. Назвіть основні властивості організації.
4. Які є загальні принципи організації та яка їх роль в управлінні організацією?
9. Дайте характеристику часткових і ситуативних принципів організації.
10. Як проявляється принцип відповідності цілей та ресурсів організації?
11. Як формулюється закон синергії? Охарактеризуйте його зміст.
12. Назвіть основні показники ефекту синергії.
13. Сформулюйте закон розвитку організації.
14. Наведіть формулювання закону розвитку.
15. У чому сутність часткових законів організації?
16. Назвіть специфічні закони організації та розкрийте їх зміст.
17. Охарактеризуйте зміст закону інформованості-впорядкованості.
18. Чим обумовлена єдність аналізу та синтезу в організації?
19. Сформулюйте закон соціальної гармонії.
20. Який взаємозв'язок законів організації?

Теми доповідей:

1. Принципи, закономірності та закони організації.

Література:

1. Арутюнова Л. М. Теория организации : учебное пособие / Л. М. Арутюнова, Е. В. Пирогова. – Ульяновск : УлГТУ, 2007. – 110 с.
2. Латфуллин Г. Р., Райченко А. В. Теория организации: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2004. — 395 с.

3. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 319 с.

4. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.

5. Новичков Н.В. Теория организации: Учебник. - М.: ГУУ, 2007. - 206 с.

Семінарське заняття № 3 **ОРГАНІЗАЦІЯ ЯК СИСТЕМА**

План

1. Організація як відкрита система: основні ознаки.
2. Життєвий цикл організації та його стадії.
3. Соціальна організація: суть, основні компоненти та рівні.
4. Внутрішнє середовище організаційної системи та його складові.
5. Зовнішнє середовище організації та його основні чинники.
6. Характеристики зовнішнього середовища організації.
7. Класифікація організацій.

Основні поняття та терміни:

Система, організація як система, соціальна система, штучні системи, природні системи, відкриті системи, закриті системи, жорсткі системи, м'які системи, стохастичні системи, детерміновані системи, життєвий цикл організації, стадія народження, етап дитинства, стадія юності, стадія зрілості, стадія старіння, стадія відродження, соціальна організація, трансформаційний процес, внутрішнє середовище організації, структура, цілі, завдання, технології, персонал, зовнішнє середовище організації, чинники зовнішнього середовища прямої дії, чинники зовнішнього середовища непрямой дії, взаємозв'язаність чинників зовнішнього середовища, складність зовнішнього середовища, рухливість зовнішнього середовища, невизначеність зовнішнього середовища, формальні організації, неформальні організації, громадські організації, господарські організації.

Питання для самоконтролю:

1. Які спільні та відмінні риси мають поняття «організація» і «система»?
2. У чому полягає сутність системного підходу до організації? Чому доцільно розглядати організацію як систему?
3. Які системні властивості має організація?
4. Що таке життєвий цикл організації? Назвіть стадії життєвого циклу організації.
5. Що мається на увазі під соціальною системою? Назвіть її основні структурні елементи.
6. Охарактеризуйте рівні соціальних систем.
7. Дайте визначення організації як соціальної системи. Що таке соціальна організація?

8. Чи можна ототожнювати соціальну організацію та колектив організації?
9. Що таке цілі? Які цілі бувають в організації?
10. Який взаємозв'язок структури організації та розподілу праці в ній?
11. Чому сфера контролю здійснює істотний вплив на структуру організації?
12. Який вплив спеціалізації завдань на продуктивність?
13. Які чинники зовнішнього середовища впливають на сучасну організацію?
14. Яка відмінність між чинниками прямого та опосередкованого впливу?
15. Назвіть характеристики стану зовнішнього середовища організації.
16. Охарактеризуйте сутність ПЕСТ-аналізу для оцінки чинників макросередовища організації.
17. Що таке формальні і неформальні організації?

Теми доповідей:

1. Еволюція форм організацій від античної до постіндустріальної епохи.
2. Організаційні відносини, їх типологія і схеми.
3. Матриця SWOT-аналізу для визначення ринкових можливостей та загроз, сильних та слабких сторін організації.
4. Особливості PEST-аналізу та SNN-підхід до аналізу внутрішніх ресурсів (сильна, нейтральна, слабка позиції).
5. Суть та особливості функціонування некомерційних організацій.
6. Місія, цілі і завдання організації.

Література:

1. Арутюнова Л. М. Теория организации : учебное пособие / Л. М. Арутюнова, Е. В. Пирогова. – Ульяновск : УлГТУ, 2007. – 110 с.
2. Латфуллин Г. Р., Райченко А. В. Теория организации: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2004. — 395 с.
3. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 319 с.
4. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.
5. Новичков Н.В. Теория организации: Учебник. - М.: ГУУ, 2007. - 206 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС

План

1. Статика та динаміка організаційних систем. Динамічна організація
2. Принципи статичного та динамічного стану організації
3. Порівняльний аналіз принципів дії динамічних і статичних організацій

4. Організація як система процесів.

Основні поняття та терміни:

Статика організаційних систем, динаміка організаційних систем, статична організація, динамічна організація, принципи статичного стану організації, принципи динамічного стану організації, принцип пріоритету мети, принцип пріоритету функцій над структурами, принцип пріоритету структур над функціями, принцип пріоритету суб'єкта управління над об'єктом, принцип пріоритету об'єкта управління над суб'єктом, принцип пріоритету персоналу.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення статичного та динамічного станів організації.
2. Назвіть принципи статичного стану організації.
3. Охарактеризуйте принципи динамічного стану організації.
4. Чим характеризується статичний режим роботи організації? У яких випадках організацію можна розглядати як статичну?
5. Що таке динамічна організація?
6. Чим визначається динаміка розвитку організації?
7. Як пов'язані між собою поняття стійкості організації та її динаміки?
8. Назвіть та охарактеризуйте протиріччя соціальної організації.
9. Наведіть приклади допоміжних процесів в організації.
10. Чи можуть управлінські процеси в організації бути основними?

Теми доповідей:

1. Статичні та динамічні організації.

Література:

1. Латфуллин Г. Р., Райченко А. В. Теория организации: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2004. — 395 с.
2. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. - 319с.
3. Новичков Н.В. Теория организации: Учебник. - М.: ГУУ, 2007. - 206 с.

Семінарське заняття № 4

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТА УПРАВЛІННЯ

План

1. Організація і управління. Види управлінської діяльності.
2. Система управління організацією.
3. Управлінські рішення та методи їх прийняття.
4. Координація в організації та її види.

Основні поняття та терміни:

Управління організацією, стратегічне управління, фінансовий менеджмент, організаційна логістика, ситуаційне управління, кадровий менеджмент, ризик-менеджмент, антикризове управління, проектний менеджмент, система управління організацією, керуюча підсистема, керована підсистема, адміністративно-управлінський апарат, планування, організація, контроль, мотивація, управлінське рішення, раціональний спосіб прийняття рішень, адміністративний спосіб прийняття рішень, інтуїтивний спосіб прийняття рішень, етапи процесу прийняття рішень, координація, неформальна непрограмована координація, програмована безособова координація, групова координація, індивідуальна координація, авторитарний стиль управління, ліберальний стиль управління, проміжний стиль управління.

Питання для самоконтролю:

1. Яку роль відіграє управління всередині організації?
2. Що таке система управління організацією?
3. Які елементи в організації є об'єктом управлінської діяльності?
4. Хто є суб'єктом управлінської діяльності та які ролі він виконує в організації?

Теми доповідей:

1. Основні стилі управління (авторитарний, ліберальний, проміжний).
2. Сутність та основні принципи делегування повноважень.
3. Самоорганізація і самоуправління.

Література:

1. Арутюнова Л. М. Теория организации : учебное пособие / Л. М. Арутюнова, Е. В. Пирогова. – Ульяновск : УлГТУ, 2007. – 110 с.
2. Латфуллин Г. Р., Райченко А. В. Теория организации: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2004. — 395 с.
3. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. - 319с.
4. Новичков Н.В. Теория организации: Учебник. - М.: ГУУ, 2007. - 206 с.

Змістовий модуль 1. Створення ефективної організації

Семінарське заняття № 5

СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

План

1. Структура організації та принципи її побудови.
2. Структурний підхід до організації.
3. Формальна та неформальна організаційна структура.
4. Централізація і децентралізація в організаційному управлінні.

5. Основні типи організаційних структур управління.

5.1. Лінійна та функціональна організаційні структури: схеми, переваги, недоліки та умови застосування.

5.2. Лінійно-функціональна та лінійно-штабна організаційні структури: схеми, переваги, недоліки та умови застосування.

5.3. Дивізійні структури:

- продуктова спеціалізація;
- територіальна спеціалізація;
- структура, орієнтована на споживача.

5.4. Основні відмінності між лінійно-функціональними та дивізійними організаційними структурами.

5.5. Проектно-цільова структура: схема, переваги, недоліки та умови застосування.

5.6. Матрична організаційна структура.

5.7. Мережеві організаційні структури: сутність та види.

5.8. Множинні організаційні структури: холдинги і конгломерати.

Основні поняття та терміни:

Структура організації, формалізація, централізація, децентралізація, департаменталізація, функціональна департаменталізація, територіальна департаменталізація, виробнича департаменталізація, проектна департаменталізація, формальна організаційна структура, неформальна організаційна структура, делегування повноважень, механістичні структури, органічні структури, лінійна організаційна структура, функціональна організаційна структура, лінійно-функціональна організаційна структура, лінійно-штабна структура управління, дивізійна організаційна структура, дивізійна організаційна структура з продуктовою спеціалізацією, дивізійна організаційна структура з територіальною спеціалізацією, дивізійна організаційна структура, орієнтована на споживача, проектно-цільова організаційна структура, матрична організаційна структура, мережеві організації, множинні організаційні структури, конгломерат, холдинг.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке формальна та неформальна організаційна структура?
2. Дайте характеристику проектної структури організації.
3. Що таке мережева структура організації? Чим відрізняється від неї віртуальна організація?
4. Назвіть переваги та недоліки централізованого та децентралізованого типів організаційної структури.
5. Назвіть недоліки матричної організаційної структури.
6. За яких умов найбільш ефективно функціонуватиме дивізійна організаційна структура?
7. Назвіть приклад множинних організаційних структур.

Теми доповідей:

1. Найбільш використовувані організаційні структури на ринку *Обрати певний ринковий сегмент (наприклад, виробництво молокопродуктів чи надання телекомунікаційних послуг) і проаналізувати, чому той чи інший вид організаційної структури є ефективним на даному сегменті. Навести приклад фірм, які діють в Україні, використовуючи аналізований вид організаційної структури.*

2. Віртуальні корпорації: відмінні риси та принципи створення.
3. Інтелектуальна організація і ключові умови її діяльності.
4. Мережеві організації: сутність та види.
5. Множинні організаційні структури: холдинги і конгломерати.
6. Адаптивні організаційні структури: програмно-цільова, матрична, мережева.
7. Модель охопту контролем та її застосування.

Література:

1. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Учебник.– 3-е изд.– М.: Гардника, 1998.– 528 с.
2. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 319 с.
3. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.

Семінарське заняття № 6 **ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ПРОЕКТУВАННЯ**

План

1. Організаційне проектування: сутність, цілі та принципи.
2. Універсальні погляди на проект організації: механістичний та органічний.
3. Етапи організаційного проектування.
4. Методи організаційного проектування.
5. Основні чинники впливу на організаційне проектування.
6. Коригування організаційних структур.
7. Оцінка ефективності організаційних проектів.

Основні поняття та терміни:

Організаційне проектування, бюрократична модель організації, органічна модель організації, етапи організаційного проектування, методи організаційного проектування, метод аналогій, експертний метод, метод структуризації цілей, метод організаційного моделювання, коригування організаційних структур, ефективність організаційних проектів.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке організаційне проектування?
2. Назвіть принципи, на яких має базуватись процес організаційного проектування.

3. У чому полягає системний підхід до організаційного проектування?
4. У чому полягає сутність механістичного підходу до проектування організаційних структур? Перерахуйте умови його ефективного застосування.
6. У чому полягає сутність органічного підходу до проектування організаційних структур? Назвіть умови його ефективного застосування.
7. Назвіть стадії процесу організаційного проектування та розкрийте їх зміст.
8. У чому полягає сутність методу організаційного моделювання?
9. Назвіть ситуативні чинники проектування організації.

Теми доповідей:

1. Перспективні напрями розвитку організацій, основні властивості організацій майбутнього.
2. Реорганізація: етапи та методи проведення. Ефективність організаційних змін.

Література:

1. Арутюнова Л. М. Теория организации : учебное пособие / Л. М. Арутюнова, Е. В. Пирогова. – Ульяновск : УлГТУ, 2007. – 110 с.
2. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 319 с.
3. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.

Семінарське заняття № 7 **ОРГАНІЗАЦІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ**

План

1. Суть, значення та функції організаційних комунікацій.
2. Напрями комунікацій.
3. Елементи комунікації.
4. Типи організаційних комунікацій. Моделі комунікацій.
5. Ефективність комунікацій.
6. Мережі комунікацій та їх властивості.

Основні поняття та терміни:

Організаційна комунікація, напрями комунікацій, нисхідний напрям комунікацій, висхідний напрям комунікацій, горизонтальний напрям комунікацій, елементи комунікації, джерело, кодування, передача сигналу, канал, розшифровка-прийом, зворотній зв'язок, перешкоди і бар'єри, що порушують якість сигналу, типи організаційних комунікацій, внутріособистісна комунікація, міжособистісна комунікація, комунікація в малій групі, суспільна комунікація, внутрішня оперативна комунікація, зовнішня оперативна комунікація, особистісна комунікація, моделі

комунікації, комунікація як дія, комунікація як взаємодія, комунікація як процес, мережі комунікацій.

Питання для самоконтролю:

1. В яких випадках застосовується нисхідний напрям комунікацій?
2. Коли використовується горизонтальний напрям комунікацій?
3. Назвіть основні проблеми, які виникають при організаційних комунікаціях.
4. Як підвищити ефективність комунікаційних зв'язків?
5. Як пов'язані комунікації і організаційна культура.
6. Як здійснюються комунікації в механістичних організаційних структурах?

Теми доповідей:

1. Організаційні комунікації та їх значення.
2. Фактори, які впливають на ефективність організаційних комунікацій.
3. Напрями підвищення ефективності комунікацій в організаціях.

Література:

1. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.
2. Рогожин С.В., Рогожина Т.В. Теория организации: Учебник.– М., 2004.– 319 с.
3. Смирнов Э.А. Основы теории организации: Учеб. пособие для вузов.– М.: ЮНИТИ, 2000.– 375 с.
4. Шеметов П.В. Теория организации: Курс лекций.– М.: Инфра-М, 2004.– 176 с.

Семінарське заняття № 8 **ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА**

План

1. Суть та значення організаційної культури. Форми прояву організаційної культури.
2. Класифікація організаційної культури.
3. Функції організаційної культури.
4. Властивості організаційної культури.
5. Формування організаційної культури. Способи передачі організаційної культури.
6. Зміна організаційної культури.

Основні поняття та терміни:

Організаційна культура, суб'єктивні елементи організаційної культури, об'єктивні елементи організаційної культури, філософія організації, цінності, вірування, обряди, ритуали, звичаї, традиції, гасла, легенди і міфи,

суб'єктивна організаційна культура, об'єктивна організаційна культура, домінуюча організаційна культура, субкультура організації, конткультура організації, сильна культура організації, слабка організаційна культура, охоронна функція організаційної культури, інтегруюча функція організаційної культури, регулююча функція організаційної культури, функція заміщення, адаптивна функція організаційної культури, освітня та розвиваюча функція організаційної культури, функція управління якістю, орієнтуюча функція організаційної культури, мотиваційна функція організаційної культури, функція формування іміджу організації, функція орієнтації на споживача, функція регулювання партнерських відносин, функція пристосування економічної організації до потреб суспільства, багаторівневість організаційної культури, багатогранність організаційної культури.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте рівні організаційної культури.
2. Розкрийте зміст основних властивостей організаційної культури. Що таке неформальність організаційної культури?
3. Назвіть суб'єктивні та об'єктивні елементи організаційної культури.
4. Які функції виконує організаційна культура стосовно внутрішнього та зовнішнього середовища організації?
5. Охарактеризуйте адаптивну функцію організаційної культури.
6. Як можна класифікувати організаційну культуру?
7. Назвіть риси сильної та слабкої організаційних культур.
8. Охарактеризуйте методи підтримки культури організації.
9. Які є методи зміни організаційної культури? Чому культура організації з часом змінюється?

Теми доповідей:

1. Значення організаційної культури для ефективного функціонування організації.
2. Формування організаційної культури в організації та причини її зміни.
3. Форми прояву організаційної культури в організації.
4. Види організаційної культури за ставленням до жінок.
5. Проаналізувати на прикладі конкретної організації основні форми вияву організаційної культури (наприклад «Приватбанк» чи «Альфа-банк»).
6. Імідж організації.

Література:

1. Арутюнова Л. М. Теория организации : учебное пособие / Л. М. Арутюнова, Е. В. Пирогова. – Ульяновск : УлГТУ, 2007. – 110 с.
2. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 319 с.

3. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.

Семінарське заняття № 9 **ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ**

План

1. Інформація в організації як чинник забезпечення її ефективності.
2. Управлінська інформація та її характеристики.
3. Інформаційна система організації.
4. Еволюція інформаційних технологій.
5. Сучасні інформаційні технології в організації.

Основні поняття та терміни:

Ранжування інформації, управлінська інформація, обсяг інформації, достовірність інформації, цінність інформації, насиченість інформації, відкритість інформації, секретна інформація, конфіденційна інформація, публічна інформація, інформаційна система організації, інформаційні технології.

Питання для самоконтролю

1. Що таке управлінська інформація?
2. Охарактеризуйте технології інформаційної діяльності в організації.
3. Назвіть основні етапи еволюції технологій інформаційної діяльності в організації.
4. Охарактеризуйте інформаційні технології, які застосовувалися в «конторі писаря».
5. Назвіть основні риси «електронного офісу».
6. Назвіть підсистеми інформаційної системи організації.
7. Розкрийте необхідність використання інформаційних технологій в організації.

Теми доповідей:

1. Міжгрупова поведінка в організаціях.
2. Конфлікти в організаціях та методи їх вирішення.
3. Використання інтернету як інструменту інформаційних технологій та його вплив на ефективність функціонування організацій.

Література:

1. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 319 с.
2. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ: ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

План

1. Поняття ефективності діяльності організації
2. Чинники ефективності організації
3. Критерії організаційної ефективності та види ефектів
4. Оцінювання ефективності діяльності організації
5. Оцінювання ефективності організаційних систем

Основні поняття та терміни:

Ефективність організації, критерії організаційної ефективності, ефект організації, економічний ефект, соціальний ефект, організаційний ефект, економічність, дієвість, оперативність, ефективність організаційних систем.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттю «ефективність діяльності організації».
2. Коли організацію можна назвати ефективною?
3. Чи може економічно ефективна організація бути соціальна ефективною?
4. Які чинники визначають ефективність організації?
5. Назвіть критерії організаційної ефективності та види ефектів.
6. Охарактеризуйте алгоритм оцінювання ефективності діяльності організації.
7. Охарактеризуйте критерії оцінювання ефективності організаційних систем.
8. Які показники можуть використовуватися у процесі оцінювання ефективності організаційної структури?

Теми доповідей:

1. Критерії ефективності діяльності організації.
2. Шляхи досягнення організаційної ефективності.

Література:

1. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 319 с.
2. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.– 6-е изд, перераб.– М.: ИНФРА-М, 2007.– 797 с.
3. Парахина В. Н., Федоренко Т. М. Теория организации: учебное пособие 2-е изд. — М.: КНОРУС, 2006. — 296 с.
4. Саулин А.Д. Теория организации (структурный подход).– СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1999.– 104 с.
5. Теория организации / Авт. В.Б. Акулов и др.– Петрозаводск: Изд-во ПетрГУ, 2003.

3. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Теорія організації як наука: об'єкт, предмет та завдання.
2. Методи та функції теорії організації.
3. Еволюція поглядів на організацію.
4. Основоположні ідеї теорії організації. Основні наукові школи.
5. Ф. Тейлор і наукові основи теорії організації.
6. Принципи організації А. Файоля.
7. Бюрократія М. Вебера.
8. Е. Мейо і хоторнський експеримент.
9. Д. Макгрегор і теорія Х-У.
10. Основні моделі теорії організації.
11. Сучасні напрямки теоретичних розробок з теорії організації.
12. Вклад вітчизняних вчених в розвиток теорії організації.
13. Підходи до визначення організації як універсальної категорії.
14. Загальні властивості організації.
15. Загальні принципи функціонування організацій.
16. Часткові та ситуативні принципи функціонування організацій.
17. Загальні закони організаційних систем.
18. Особливості дії закону синергії.
19. Закон самозбереження і закон врахування потреб системи.
20. Часткові і специфічні закони організації.
21. Організація як відкрита система: основні ознаки.
22. Життєвий цикл організації та його стадії.
23. Соціальна організація: суть, основні компоненти та рівні.
24. Еволюція соціальних організацій.
25. Внутрішнє середовище організаційної системи та його складові.
26. Місія, цілі і завдання організації.
27. Зовнішнє середовище організації та його основні чинники.
28. Характеристики зовнішнього середовища організації.
29. Матриця SWOT-аналізу для визначення ринкових можливостей та загроз, сильних та слабких сторін організації.
30. Класифікація організацій.
31. Формальні та неформальні організації.
32. Громадські та господарські організації: суть, види та основні відмінності.
33. Організаційно-правові форми господарських організацій: акціонерне товариство, партнерство, індивідуальне підприємство.
34. Організаційні об'єднання: холдинг, трест, консорціум.
35. Організаційні об'єднання: картель, синдикат, фінансово-промислова група та ін.
36. Статика та динаміка організаційних систем.
37. Принципи статичного та динамічного стану організації.
38. Організація як система процесів.
39. Організація як об'єкт управління. Види управлінської діяльності.
40. Система управління організацією.

41. Управлінські рішення: суть, види, способи розробки і прийняття.
42. Поняття та механізм здійснення координації в організаціях. Основні види координації.
43. Структура організації та принципи її побудови.
44. Структурний підхід до організації.
45. Формальна та неформальна організаційна структура.
46. Горизонтальний і вертикальний поділ праці в організації.
47. Централізація і децентралізація в управлінні організаціями.
48. Механістичні і органічні організаційні структури: основні відмінності.
49. Лінійна структура управління: схема, переваги, недоліки та умови застосування.
50. Функціональна структура управління: схема, переваги, недоліки та умови застосування.
51. Лінійно-функціональна та лінійно-штабна організаційні структури: схеми, переваги, недоліки та умови застосування.
52. Дивізійна структура управління.
53. Проектно-цільова організаційна структура: схема, переваги, недоліки та умови застосування.
54. Матричні організаційні структури.
55. Мережеві організації: сутність та види.
56. Віртуальні корпорації: відмінні риси та принципи створення.
57. Інтелектуальна організація і ключові умови її діяльності.
58. Множинні організаційні структури: холдинги і конгломерати.
59. Бюрократичні системи та їх характеристика.
60. Організаційне проектування: сутність, цілі та принципи.
61. Універсальні погляди на проект організації: механістичний та органічний.
62. Етапи організаційного проектування.
63. Методи організаційного проектування.
64. Основні чинники впливу на організаційне проектування.
65. Коригування організаційних структур.
66. Оцінка ефективності організаційних проектів.
67. Реорганізація: етапи та методи проведення. Ефективність організаційних змін.
68. Перспективні напрями розвитку організацій, головні властивості організацій майбутнього.
69. Суть та значення організаційних комунікацій.
70. Напрями комунікацій.
71. Елементи комунікацій.
72. Типи організаційних комунікацій. Моделі комунікацій.
73. Ефективність комунікацій. Мережі комунікацій та їх властивості.
74. Суть та значення організаційної культури. Форми прояву організаційної культури.
75. Класифікація організаційної культури.

- 76. Функції організаційної культури.
- 77. Властивості організаційної культури.
- 78. Формування організаційної культури. Способи передачі організаційної культури.
- 79. Зміна організаційної культури.
- 80. Інформація в організації як чинник забезпечення її ефективності.
- 81. Управлінська інформація та її характеристики.
- 82. Інформаційна система організації.
- 83. Еволюція інформаційних технологій.
- 84. Сучасні інформаційні технології в організації.
- 85. Поняття ефективності діяльності організації.
- 86. Чинники ефективності організації.
- 87. Критерії організаційної ефективності та види ефектів.
- 88. Оцінювання ефективності діяльності організації.
- 89. Оцінювання ефективності організаційних систем.
- 90. Шляхи досягнення організаційної ефективності.

4. ОЦІНЮВАННЯ

В процесі вивчення дисципліни “Теорія організації” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- підсумкове оцінювання по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання ІНДЗ;
- екзамен.

Переведення оцінки в шкалу ECTS та національну шкалу здійснюється за схемою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Добре	B	вище середнього рівня
75–81		C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	Непогано
60–66		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
0-59	Незадовільно	FX	необхідне перескладання

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Рейтингову оцінку (за 100-бальною шкалою) з даного курсу студент може набрати двома способами:

- 1) з урахуванням балів, набраних за результатами підсумкового оцінювання по кожному змістовому модулю без здачі екзамену;

2) без урахування балів, набраних за результатами підсумкового оцінювання по кожному змістовому модулю, але із здачею письмового екзамену.

Оцінювання знань студента на практичних заняттях за бальною шкалою:

Повна відповідь студента на питання семінарського заняття і додаткові питання викладача	3
Часткова відповідь студента на питання семінарського заняття	1,5-2,5
Неповна відповідь на запитання семінарського заняття	1
За активність на практичному занятті	0,5 – 3
За присутність на парі студента	0,33

В першому випадку рейтингова оцінка визначається як сума трьох складових:

- сумарної кількості балів за поточне питування з відповідних тем (30 балів);
- оцінки за індивідуальну роботу (10 балів);
- сумарної кількості балів, набраних за результатами підсумкового тестування по кожному змістовому модулю (максимум 60 балів).

В другому випадку (якщо студент протягом семестру не набрав 60 балів або хоче підвищити свій рейтинг – сумарна кількість балів, набраних за результатами підсумкового оцінювання по кожному змістовому модулю не враховуються, а рейтингова оцінка визначається як сума трьох складових:

- сумарної кількості балів за поточне опитування з відповідних тем (30 бали);
- оцінки за індивідуальну роботу (10 балів);
- оцінки за екзамен (максимум 60 балів).

Екзамен

Модуль 1									Модуль 2 (ІНДЗ)	Модуль 3 (підсумкове оцінювання)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					10	3М1 – 30 3М2 – 30	100
12 балів				15 балів							
T1	T2	T3- T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10- 11			
3	3	3	3	3	3	3	3	3			

5. ОСНОВНА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алиев В.Г. Теория организации: Учебник для вузов.— 3-е изд.— М., 2005.— 431 с.
2. Арутюнова Л. М. Теория организации : учебное пособие / Л. М. Арутюнова, Е. В. Пирогова. — Ульяновск : УлГТУ, 2007. — 110 с.
3. Афанасьев М.В. Основы менеджменту: Навч. - метод. посіб. / М.В.Афанасьев, Л.Г.Шемаєва, В.С.Верлока; За ред. М.В. Афанасьєва. - Х., 2003. - 484 с.
4. Виноградський М.Д. Менеджмент в організації: Навч. посіб. / М.Д.Виноградський, А.М.Виноградська, О.М.Шканова; Київський економ. ін-т менеджменту - "ЕКОМЕН". - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: КОНДОР, 2002. - 654 с.
5. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Учебник.— 3-е изд.— М.: Гардника, 1998.— 528 с.
6. Иванова Т., Приходько В. Теория организации: Краткий курс. — СПб.: Питер Принт, 2004.— 272 с.
7. Кузьмін О.Є. Основы менеджменту: Підруч. / О.Є.Кузьмін, О.Г.Мельник. - К.: Академвидав, 2003. - 416 с. - (Альма-матер)
8. Мартиненко М. Основы менеджменту: Підручник/ Микола Мартиненко,. -К.: Каравела, 2005. -494 с
9. Монастирський Г.Л. Теорія організації: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. - 319с.
10. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник.— 6-е изд, перераб.— М.: ИНФРА-М, 2007.— 797 с.
11. Осовська Г.В. Основы менеджменту: Навч. посібник. - К.: "Кондор", 2003. - 556 с.
12. Парахина В. Н., Федоренко Т. М. Теория организации: учебное пособие 2-е изд. — М.: КНОРУС, 2006. — 296 с.
13. Рогожин С.В., Рогожина Т.В. Теория организации: Учебник.— М., 2004.— 319 с.
14. Саулин А.Д. Теория организации (структурный подход).— СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1999.— 104 с.
15. Сердюк О. Теорія та практика менеджменту : Навчальний посібник/ Олександр Сердюк,; М-во освіти і науки України. -К.: ВД "Професіонал, 2004. -424 с.
16. Смирнов Э.А. Основы теории организации: Учеб. пособие для вузов.— М.: ЮНИТИ, 2000.— 375 с.
17. Теория организации / Авт. В.Б. Акулов и др.— Петрозаводск: Изд-во ПетрГУ, 2003.
18. Теория организации / Латфуллин Г.Р., Райченко А.В.— СПб.: Питер, 2003.— 400 с.
19. Шеметов П.В. Теория организации: Курс лекций.— М.: Инфра-М, 2004.— 176 с.

Навчально-методичне видання

Бобох Наталія Миколаївна

Теорія організації

Методичні вказівки до семінарських занять

Друкується в авторській редакції

Друк – Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки.
43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13.

Тираж 30 прим. Обсяг 1 обл.-вид. арк.